

La deforestació a l'Amazones creixerà. Fins ara un granger podia talar un 20% de la seva propietat. Ara augmenta a un 50%.

Assassins a sou a l'Amazones

A la conferència de les Nacions Unides sobre desenvolupament sostenible de Rio de Janeiro el Brasil ha volgut presentar-se com un país model pel que fa al medi ambient. Però l'explotació desenfrenada continua a la regió amazònica del país, on assassins a sou amenacen els ecologistes.

Es treu l'armilla antibales i els soldats d'elit que li han assignat per a protegir-la marxen. A canvi, Nilcilene Miguel de Lima, de 45 anys, va haver de prometre a les autoritats que mantindria la seva localització en secret i que no tornaria a la seva regió natal de l'Amazones brasiler, on l'espera un assassí a sou.

Una màfia de mercaders de fusta i de grangers ofereixen una recompensa de 8.000 euros pel seu cap. Nilcilene és la presidenta de Deus Proverá, una associació de grangers i recol·lectors de cautxú del sud de l'estat d'Amazones, on llenyataires i els ecologistes estan enfrontats. Miguel de Lima es va atrevir a fer una denúncia contra la tala il·legal. Fa cinc anys, el govern va assentar 300 famílies a la selva, on s'encarreguen d'un dels 21 projectes que promouen

l'explotació sostenible de la regió amazònica. Els grangers recol·lecten cautxú, cullen nous del Brasil i conreen pinyes, plàtans i mandioca. "Som els guardians del bosc", explica Miguel de Lima. Les famílies viuen a 42 quilòmetres de l'autopista federal més propera. Malgrat que els ho van prometre, a la selva no tenen ni electricitat, ni personal mèdic, ni protecció policial, ni escola.

Els taladors i els ranxers s'aprofiten que no hi hagi presència governamental. Divideixen la selva en parcel·les, en falsifiquen els documents de propietat i utilitzen armes per a espantar els petits grangers. Desenes de famílies ja han fugit: han abandonat els camps o bé els han venut als grans terratinents. "Si Nilcilene torna, la mataran", explica el seu company Raimundo Alexandrino de Oliveira.

Atrocitats mediambientals. A la conferència de les Nacions Unides Rio+20 sobre desenvolupament sostenible, l'amfitrió, el Brasil, ha volgut mostrar-se com una nació moderna, emergent i conscienciada amb el medi ambient. Tot un seguit de projectes per a protegir el medi ambient pretenen demostrar que el país és un model de desenvolupament sostenible. El dia mundial del medi ambient, la presidenta Dilma Rousseff va aparèixer en una conferència de premsa amb un vestit verd, i va fer gala que la desforestació havia disminuït fins a un mínim històric.

Els experts diuen que aquest canvi en la política mediambiental del Brasil no és sinó publicitat. "Després de la conferència, el govern aplicarà tot un conjunt d'atrocitats mediambientals",

Els ecologistes acusen la presidenta del Brasil, Dilma Rousseff (a l'esquerra), de ser la responsable del "major pas enrere en la política mediambiental des del final de la dictadura militar". A la dreta, l'ecologista Nilcilene Miguel de Lima, pel cap de la qual la màfia de la fusta ofereix 8.000 €.

explica Marina Silva, antiga ministra de Medi Ambient. "Està eliminant sistemàticament la legislació mediambiental que hem creat els darrers 24 anys."

Vuit grans organitzacions mediambientals i socials han unit forces per a augmentar la conscienciació pública sobre aquest problema. Acusen Rousseff de ser la responsable del "major pas enrere en la política mediambiental des del final de la dictadura militar el 1985".

Una reforma del codi forestal del país concedeix una amnistia als fustaires il·legals. En el futur, les granges de la regió amazònica podran talar, en comptes del 20 per cent actual, el 50 per cent de les seves terres. A més a més, el govern accelera la construcció de centenars de preses a la regió. Això provocarà inundacions de milers de quilòmetres quadrats i forçarà el desplaçament de pobles indígenes i assentaments agrícoles.

Rousseff ha privat en gran mesura de les seves competències l'agència de medi ambient del Brasil. El govern

vol accelerar projectes importants, permetre l'explotació minera en les reserves indígenes i la construcció de noves carreteres. La regulació de la propietat de la terra, el principal problema a la regió amazònica, avança a pas de tortuga. Mentrestant, les granges que es van establir il·legalment es compren i es venen per Internet.

Els ingressos en divises per l'exportació de carn i soja són un dels pilars del miracle econòmic del Brasil, fet que explica per què la presidenta cedeix repetidament a la pressió del poderós sector ramader. No obstant això, el Brasil no necessita noves pastures ni terres de cultiu, diu Silva, l'antiga ministra de Medi Ambient. "Podríem duplicar la nostra producció si cultivéssim les zones que ja existeixen més intensament", explica.

"Els crims no es castiguen."

Però destruir la selva és més barat i més lucratiu, sobretot perquè, en general, aquest fet resta impune. La destrucció sempre segueix el mateix

cicle: primer, els llenyataires talen els arbres més valuosos i, a continuació, arrasen la vegetació que queda amb tractors o bé la cremen. Tan bon punt han destruït la selva, hi sembren herba, i ben aviat els primers caps de bestiar troten pel camp entre les soques dels arbres. Els conreus de soja també guanyen terreny en algunes zones de la regió amazònica.

Interposar-se als ramaders pot ser molt perillós. L'any passat, 29 persones van ser assassinades a causa de disputes per la terra. "Els crims no es castiguen", es lamenta Francineide Lourenço, de l'organització d'ajuda eclesiàstica Comissão Pastoral da Terra, a Manaus. Els treballadors de Greenpeace només es desplacen a la selva en vehicles tot terreny blindats.

L'any passat, només a l'estat de l'Amazones 49 activistes mediambientals i petits agricultors van rebre amenaces de mort. El govern els havia proporcionat a tres d'ells, incloent-hi Nilcilene Miguel de Lima, guàrdies armats.

EL TEMPS

EL TEMPS

Aquesta dona menuda rep les visites en una casa a més de 1.000 quilòmetres de la seva regió natal. Pren sedants, i els ulls se li omplen de llàgrimes de ràbia quan explica la seva història. “Van cremar la meva casa”, explica, mentre ensenya fotos de les restes carbonitzades de la seva propietat.

Va fugir de la regió ara fa un any,

després que un assassí a sou l’hagués localitzada. El govern li va garantir una escorta armada de la Força Nacional, una unitat de forces especials formada per militars i policies. Va tornar-hi al novembre, protegida per nou soldats, i portava una armilla antibales dia i nit. “Disparem al cap”, la va amenaçar la màfia després d’allò.

Durant la seva absència, els ranxers de bestiar s’havien anat acostant al seu assentament. Els ramaders havien blocat els camins amb tanques i havien destruït els arbres del cautxú.

Però Miguel de Lima no es va deixar intimidar. Els seus pares eren recol·lectors de cautxú, i prové de la mateixa àrea que Chico Mendes, recol·lector de cautxú i activista mediambiental que va ser assassinat per dos grangers el 1988, quatre anys abans de la primera cimera de l’ONU pel medi ambient a Rio de Janeiro. La seva mort va desencadenar una campanya mundial contra la desforestació, però els seus assassins han tornat a sortir de la presó.

Guardaespatlles espantats. Dinhana Nink, coneguda de Miguel de Lima, va ser assassinada a trets a l’abril. “Tenia un petit bar que servia per a intercanviar informacions, i coneixia els plans i les rutes dels fustaires i els grangers”, explica Miguel de Lima. “Volia denunciar-los a la policia.” La van matar de matinada. Quan el seu pare la va trobar hores més tard, el fill petit netejava la sang del pit de la seva mare.

Al cap de pocs dies de l’assassinat de Nink, un home armat en una motocicleta es va apostar davant l’amagatall de Miguel de Lima. Els seus guardaespatlles es van espantar i la van obligar a abandonar la regió. “Els comerciants de fusta van sacrificar un bou per a celebrar-ho”, explica Miguel de Lima.

Mentrestant, la sobreexplotació continua endavant. Els ranxos s’introdueixen cada vegada més al sud de l’Amazones, i els camions que transporten soja retrunyen a la BR-364, l’últim tram de la famosa autopista Transamazònica. El govern ha finançat la construcció de la carretera fins a la vora de la frontera amb Perú. Connecta el Brasil amb els ports de la costa del Pacífic.

A banda i banda de la carretera, ranxos de bestiar i erms. Les restes carbonitzades d’arbres de nous de Brasil són l’únic

recordatori que això havia estat una selva tropical. La capital provincial, Porto Velho, al riu Madeira, afluent de l’Amazones, havia estat en un altre temps un poblet tranquil de la selva. Avui, els vehicles tot terreny dels fills dels grangers s’alineen de nit davant del Broadway Bar, un club nocturn local.

Els afores de la ciutat són plens de campaments interminables de treballadors. Gent procedent de tot Brasil s’ha desplaçat a Porto Velho, on ajuden a construir les preses de Santo Antonio i de Jirau, dues centrals hidroelèctriques gegantines. Milers d’hectàrees de selva íerm al llarg del riu Madeira s’inundaran els anys vinents.

Camions amb fusta cada 15 minuts. A Vista Alegre, a pocs quilòmetres de l’assentament de Miguel de Lima, els camions que hi carreguen fusta surten de la selva, més o menys, cada 15 minuts, acompanyats per una escorta armada en motocicletes. Els conductors fan servir aparells de ràdio per a anunciar la seva arribada.

Els troncs es converteixen en taulons en serradores il·legals dels afores de la ciutat, i la fusta que sobra es deixa podrir al fang. “Falsifiquen documents per a la fusta i la transporten al sud”, diu Miguel de Lima. Els gegants de la selva es converteixen en fusta per a la construcció de la megaciutat de São Paulo.

Mentrestant, els plàtans es podreixen als terrenys de Miguel de Lima i les males herbes creixen desenfrenadament damunt les restes calcinades de la seva cabana.

Amnistia Internacional ha llançat una campanya mundial de suport a Miguel de Lima, i el governador de Manaus cada dia rep cartes de protesta d’arreu del món. Nilcilene somnia de tornar, i parla per telèfon amb els seus companys de la selva tan sovint com pot.

Mentrestant, esperen ajuda de la llunyana Noruega. El govern d’Oslo ha donat mil milions de dòlars al Fons Amazònic per a protegir la selva tropical. A la cimera de l’ONU a Rio, la nació productora de petroli va presentar el projecte com un model per al rescat sostenible de la selva amazònica.

Jens Glüsing
© *Der Spiegel*

Traducció de Paula Arnas Antolín